

L.S.

Contact

Telefoon: 070-205 73 90
Fax: 070-205 73 99
E-mail: vanstraalen@nvvsadvocaten.nl

Bezoekadres

Statenlaan 26
2582 GM Den Haag

Postadres

Postbus 17114
2502 CC Den Haag

Datum: 5 februari 2020
Betreft: Van Straalen / Algemeen
Uw ref.: Actiegroep tolken/vertalers
Onze ref.: D2016228

Geachte heer, mevrouw,

Op verzoek van de Actiegroep van beëdigde tolken en vertalers, die zich inzet voor de belangen van beëdigde tolken en vertalers, benadruk ik in dit schrijven graag en met overtuiging het belang van de inzet van gekwalificeerde tolken en vertalers in strafzaken.

Dat belang, dat zijn fundament heeft in het recht op een eerlijk proces – voor zowel verdachten als slachtoffers – dreigt naar mijn mening te worden geschaad door de beleidsvoornemens van het Ministerie van Justitie en Veiligheid met betrekking tot de inzet van tolken en vertalers in dat segment. Zowel de rechten van individuele burgers als het algemeen maatschappelijk belang zullen daardoor op onaanvaardbare wijze in het gedrang komen.

Ook de tolken en vertalers zelf dreigen te worden benadeeld door deze ontwikkelingen, nu de overheid de op haar rustende verplichting om voor voldoende gekwalificeerde tolken en vertalers te zorgen, wil overdragen aan commerciële bedrijven die – anders dan de overheid – deze taak mede zal vormgeven aan de hand van een winst oogmerk. Dat zal niet alleen ten koste gaan van de kwaliteit van de in te zetten tolken/vertalers (lager gekwalificeerde personen zijn goedkoper), maar tevens van het aan hoger gekwalificeerde personen aangeboden tarief (wie dat lagere tarief niet accepteert, zal geen werk aangeboden krijgen van de bemiddelaar die zich door winst van de aanbesteding in een monopoliepositie weet).

Uit de praktijk is al gebleken dat aan tolken en vertalers - veelal ZZP'ers - raamovereenkomsten worden opgedrongen met voor hen zeer nadelige bedingen. Wie niet tekende, kreeg daadwerkelijk geen opdrachten meer. Wie zich verzette tegen door de bemiddelaar aangeboden tarieven of vastgestelde declaraties – bijvoorbeeld door een procedure te beginnen – werd op een zwarte lijst geplaatst en kreeg ook geen opdrachten meer.

Deze praktijken deden zich voor bij bemiddelaars die aanbestedingen wonnen van bijvoorbeeld diensten van de Raad voor Rechtsbijstand en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Nu heeft het Ministerie ook het traject ingezet om de diensten van de Rechtspraak en het Openbaar Ministerie middels aanbestedingsprocedures te gaan vergeven aan commerciële bemiddelingsbedrijven.

Enerzijds benadrukt het Ministerie daarbij dat de kwaliteit van de in te zetten tolken en vertalers geborgd zal blijven door de verplichting tot inzet van gekwalificeerde tolken en vertalers in de overeenkomsten met de bemiddelaars op te nemen. Anderzijds wordt die kwaliteitsverplichting gekoppeld aan de term “beëdigde” tolk/vertaler, terwijl het Register voor beëdigde tolken en vertalers (RBTv) zal worden opgesteld voor tolken en vertalers van een lager taalniveau (B2 ipv C1). Vragen hoe men het kwaliteitsonderscheid tussen taalniveau C1 en B2 zal registreren worden door het Ministerie niet afdoende beantwoord.

Vertalen in strafzaken – mondeling én schriftelijk – komt soms zeer precies aan op feitelijke details en juridische begrippen. Het onderwerp van een strafzaak kan verschillen van een trivialiteit tot een hoogst ingewikkeld specialistisch onderwerp. De aard en inhoud van de procedure kan variëren van een simpel welles-nietes verhaal tot ingewikkelde materieel- of formeelrechtelijke verweren. De voorbereiding van de cliënt vergt altijd gedetailleerde en nauwkeurige bespreking, uitleg en advisering. Om dat één en ander te kunnen voorbereiden en volgen is ook de vertaling naar benadeelde partijen of nabestaanden sterk afhankelijk van correcte verwoording.

Gekwalificeerde C1-tolken/vertalers volgen daartoe niet alleen cursussen, maar functioneren in het algemeen op een hoger niveau. Het academisch niveau vertaalt zich in meer dan alleen het niveau waarop de bron- en de doeltaal wordt beheerst, maar ook in het begripsniveau dat aan de vertaling ten grondslag ligt. Het niveau C1 vertoont in al die opzichten een aanzienlijk kwaliteitsverschil ten opzichte van het niveau B2 (ruwweg academisch versus HAVO-niveau).

De inzet van op minder dan niveau C1 gekwalificeerde tolken en vertalers is onaanvaardbaar in termen van rechtstatelijkheid. Het verdragsrechtelijk gegarandeerde recht op een eerlijk proces omvat mede het recht op een kwalitatief toereikend niveau van vertaling. Dat kan niet worden toevertrouwd aan personen die op HAVO/MBO-niveau denken en functioneren, alleen al omdat de principale actoren in het strafrecht (rechters, officieren van justitie en advocaten) van academisch niveau zijn en op dat niveau acteren. Het is hun werk dat moet worden vertaald en waarvoor een vertaling de voorbereiding dient.

Deze procespartijen spreken zelf de vreemde taal veelal niet en kunnen dus meestal niet of nauwelijks controleren of er correct vertaald wordt. Daarop moet kunnen worden vertrouwd, en dat is alleen mogelijk bij de inzet van tolken en vertalers van tenminste C1-niveau.

Naast de openstelling van het RBTv voor tolk/vertalers van B2-niveau vormt ook de inzet van bemiddelaars een onaanvaardbaar risico, omdat gekwalificeerde C1-tolken/vertalers door het opdringen van contractueel nadelige raamovereenkomsten en het aanbieden van het minimum vereiste tarief de onder die voorwaarden aangeboden opdrachten veel meer zullen gaan weigeren. Nu ook alle vertaalopdrachten van de Rechtspraak en het OM daaronder zullen gaan vallen dreigt de kwaliteit van vertalingen in die segmenten onder het vereiste niveau te zakken.

In brede zin geformuleerd: men kan de aan de overheid verdragsrechtelijk en grondwettelijk opgedragen naleving van een fundamenteel recht niet in handen geven van commerciële partijen. Die hebben daarmee geen ervaring, die zijn daarop niet toegesneden en hun gerechtvaardigde bedrijfsbelangen zijn daarmee vaak ook in tegenspraak. Dat zal een onwerkbaar en intrinsiek ongelukkig huwelijk opleveren.

Zelfs nu al toont de rechtspraktijk met enige regelmaat tekortschietende vertalingen en de consequenties daarvan. Ook zelf heb ik met regelmaat om een hervertaling gevraagd, of soms zelfs om een andere tolk, waarbij de uitkomst het verschil in kwaliteit aantoonde en soms een argument

redde of zelfs bepalend was voor de uitkomst. Dat komt omdat nu al op ad hoc-basis niet gekwalificeerde tolken worden ingezet ('een gekwalificeerde tolk kon niet tijdig worden gevonden' – veel gebruikt door niet gecontroleerde bemiddelaars bij politieverhoren) maar soms ook omdat sommige wel tot het RBTV toegelaten tolken/vertalers toch niet aan het juiste niveau lijken te komen.

Het aanstaande beleid dat het Ministerie aan het implementeren is zal dit verergeren. Er zullen meer ongekwalificeerde tolken worden ingezet en de controle op de inzet en de kwaliteit zal marginaliseren door de tussenkomst van een commerciële partij. Dat zal in de praktijk resulteren in slachtoffers die hun rechten niet naar behoren kunnen uitoefenen en verdachten die te zwaar of zelfs onterecht bestraft zullen worden.

Ik acht dat uiteraard onaanvaardbaar. Daarom steun ik de Actiegroep Beëdigde Tolken en Vertalers.

Hoogachtend,

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'Idriss van Straalen', written in a cursive, flowing style.

Idriss van Straalen
(strafrechtadvocaat)